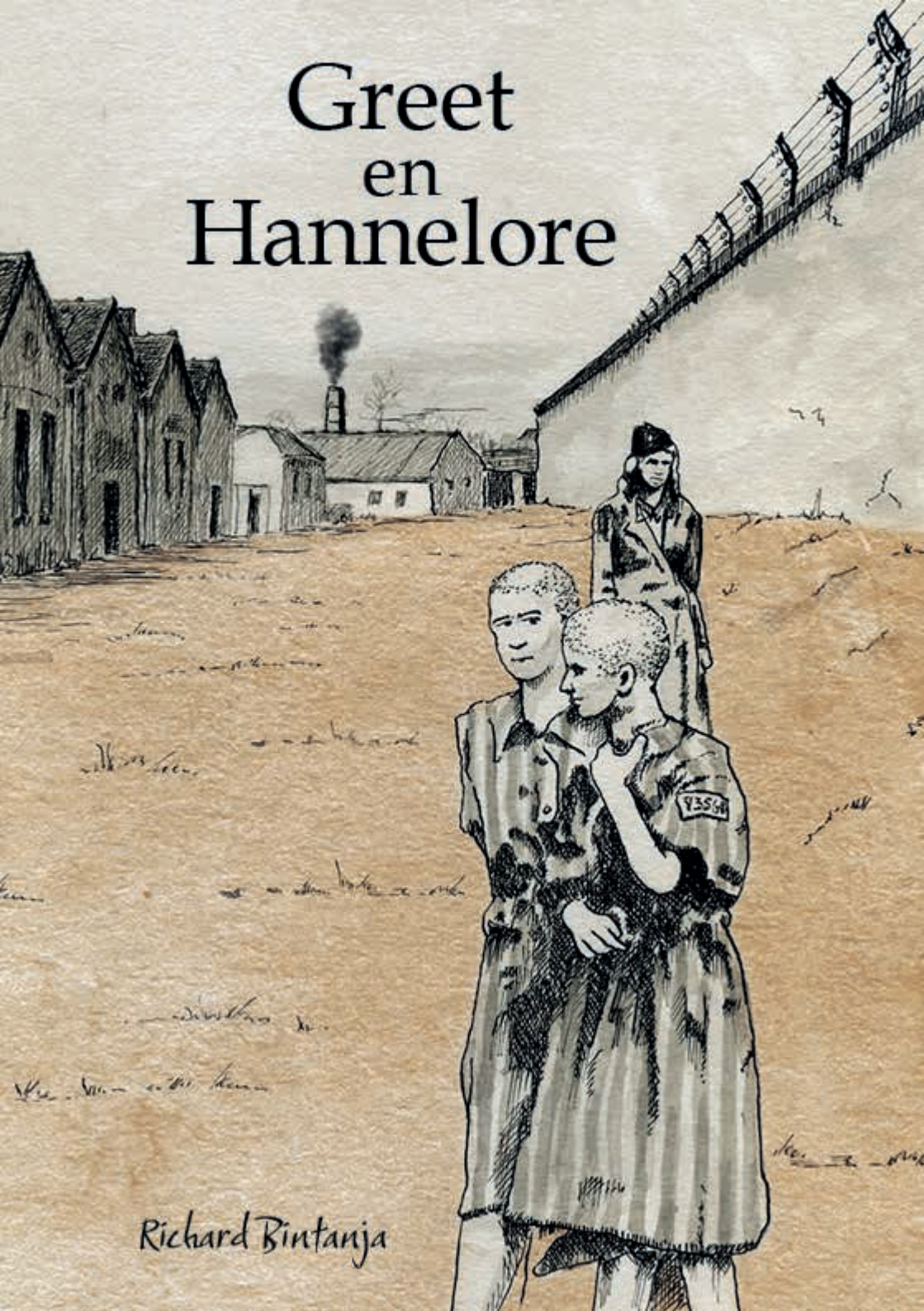

Greet en Hannelore

Richard Bintanja

Inkijkexemplaar

Richard Bintanja

Greet
en
Hannelore

Eerste druk 2022

Copyright © Richard Bintanja

Omslag vormgeving ProBeeld | Ambilicious

Omslag illustratie Paul van der Laan

Binnenwerk vormgeving Ambilicious Studio

Redactie Inanna van den Berg | Ambilicious

Copyright © 2022 Ambilicious, Breda

ISBN 978-94-93275-16-4 | NUR 300

www.ambilicious.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Greet en Hannelore

Ravensbrück was the capital of all crimes against women

Sarah Helm (Ravensbrück – Life and Death in Hitler's
Concentration Camp for Women)

A special hell for women

Rochelle G. Saidel (The Jewish women of Ravensbrück
concentration camp)

Het gangpad van de dood

Selma van der Perre (Mijn naam is Selma)

Mijn dank gaat uit naar Marijke Visser, Wiebke Albrecht, Janet Wijngaard en Daniëlle Bintanja voor het kritisch doorlezen van eerdere versies van deze roman.

Verder wil ik graag Britta Pawelke bedanken, verbonden aan de Mahn- und Gedenkstätte Ravensbrück, voor haar hulp om de minder bekende aspecten van kamp Ravensbrück door middel van foto's en beschrijvingen aan het licht te brengen. Mijn grote dank en waardering gaat ook uit naar Sabine Arend, eveneens werkzaam bij de Mahn- und Gedenkstätte Ravensbrück, voor de persoonlijke rondleiding door kamp Ravensbrück tijdens mijn tweede bezoek aan het kamp, en voor haar niet aflatende hulp bij onder meer het ter beschikking stellen van de fotocollectie en andere wetenschappelijke bevindingen over hetgeen zich in en rondom het kamp heeft afgespeeld.

Ten slotte wil ik graag uitgeverij Ambilicious en in het bijzonder Innana van den Berg bedanken voor de excellente redactie van de tekst en de prachtige opmaak van het boek.

PROLOOG

Slechts weinigen zouden het in hun hoofd halen om te ontkennen dat er een mooier en vooral ontroerender gebeurtenis bestaat dan het ter wereld brengen van nieuw leven, maar aan het door helse pijnen getekende gelaat van de hoogzwangere vrouw was dit blijde sentiment niet af te lezen. Donkerbruine ogen, opgekluiserd door golvende wenkbrauwen, tuurden futloos naar de zoldering. De vrouw perste haar lippen – normaal elegant glooiend – stijf en kleurloos op elkaar. Haar kapsel, eerder een oase van krullen, was verworden tot een kleffe warboel. Kreunend sprak de vrouw al haar krachten aan om het ijzeren ritme van de barensweeën te weerstaan.

Met een vochtige doek veegde Hilda de zweetdruppels van het voorhoofd van de vrouw. Geen naam, geen achtergrond, geen verleden, geen woonplaats; in feite bestond de vrouw niet; een toekomst was er voor haar niet weggelegd. Alles in ogeschouw genomen was dit het minst slechte scenario. Hilda wreef troostend over de huid van een krachteloze linkerhand.

Tijdens een van de weinige kalme momenten, ingeklemd tussen opeenvolgende weeën, staarde de vrouw Hilda aan. Ze had nog geen woord gezegd, met uitzondering van een fluisterend ‘Hilf mir ... bitte ... bitte ...’ Helaas mocht Hilda niet helpen; meer dan het zweet van het voorhoofd van de vrouw vegen en dokter Schäfers orders opvolgen was niet toegestaan. Bovendien was het de allereerste bevalling die ze begeleidde – alleen daarom al was het verstandig om de aanwijzingen van de dokter zo punctueel mogelijk uit te voeren en niet zelf te gaan improviseren.

Uiteraard wist de barendende vrouw niets van deze afspraken. Toch

leek ze op bepaalde momenten te beseffen wat er aan de hand was. Haar betraande gezicht wendde ze af, onderkennend dat ze er helemaal alleen voorstond, en richtte zich weer op de leegte van het plafond. De wanhoop ebde geleidelijk weg, gesmoord door een deken van berusting die over de vrouw neerdaalde.

Hilda bestudeerde haar gezicht: fijne, scherpe gelaatstrekken, licht oriëntaals. Een zigeunerin? Nee, daarvoor was ze te blank en bezat ze onmiskenbare Arische trekken. Een halfbloed? Was dat waarom de dokter zo ... zo gespannen leek te zijn? Waarom dit geen normale bevalling mocht worden? En ook waarom per se zij hier aanwezig diende te zijn en niet een vroedvrouw met meer ervaring?

Allerlei overwegingen streden om het hoogste woord; niet een daarvan stelde Hilda volledig gerust.

De dokter, veel te dik, een beetje mank, bijna helemaal kaal en irritant stotterend, kende de naam van de vrouw ook niet, of wilde de naam niet weten; hij sprak haar voortdurend met Fräulein aan. Fräulein zus, Fräulein zo.

Helaas was de Fräulein niet in staat om iets terug te zeggen; de berusting was bij haar te ver ingedaald. Dokter Schäfer stotterde zich een weg door het woud van procedures omtrent bevallingen die hij kennelijk verplicht was op te lepelen, een warboel die volledig aan de vrouw voorbijging. Het was alsof de Fräulein alle hoop had laten varen en een besef van complete machteloosheid haar had ingekapseld.

Niet voor het eerst sinds ze door dokter Schäfer thuis was opgehaald om hem bij te staan vroeg Hilda zich af of dit wel door de beugel kon. Tegelijkertijd was het een zaak waar zij als eenvoudige assistente niets over te zeggen had, helemaal niets, evenals trouwens de ongelukkige moeder in spe, de Fräulein, die het plots uitkrijste.

Het gegil doorbrak het eindeloze gestotter van de dokter en na elke uithaal hapte de Fräulein naar adem hapte. Hilda had zelf vier kinderen, prachtige volbloed Duitsers; ze kon zich niet herinneren dat zijzelf zo'n kabaal had gemaakt tijdens welke van haar bevallingen dan ook. Tegelijkertijd was geen enkele bevalling hetzelfde. Bovendien was haar mening niet relevant. De dokter had het meermalen beklemtoond: punctueel uitvoeren wat haar werd opgedragen, en geen vragen. Absoluut geen vragen.

Ze moest er niet aan denken dat zij gedwongen zou worden om een van haar kinderen te ... moeten ... Nee, dat was te erg voor woorden. Hilda probeerde te slikken, wat amper lukte; haar mond en keel waren net schuurpapier. Gelukkig viel er ook niets te zeggen, helemaal niets.

Felle windvlagen beukten tegen het huis. In de verte klonk het gerommel van naderend onweer. Na een broeiend hete dag bracht de aanwakkerende wind gelukkig enige verkoeling. Lange, grauwe gordijnen met een patroon van elkaar half overlappende, rechthoekige motieven wiegden spookachtig heen en weer. De kaarsen die Hilda op aandringen van de dokter had aangestoken omdat het ene gloeilampje aan de zoldering te weinig licht gaf, flakkerden alsof ze elk moment konden uitgaan. De kale muur achter het hoofdeinde van het bed was even bleek als het gelaat van de Fräulein.

Een walm zweetlucht vermengd met de weeïge geur van vers bloed deed haar duizelen. Hilda haalde diep adem, aaide troostend over de onderarm, hand en ranke vingers van de Fräulein, die inmiddels ijskoud en doods aanvoelden, en kwam overeind. De planken van de houten vloer kraakten onder haar gewicht. Het gestotter van de dokter stopte abrupt en hij staarde haar vragend aan. Ze knikte in de richting van het blankhouten wiegje.

Dokter Schäfers gelaat ontspande zich en hij richtte zich weer op de Fräulein zonder naam en op de oeverloze procedures die de aanstaande bevalling in medisch jargon omschreven. Behoedzaam schuifelde Hilda over de oneven vloerplanken naar de wieg: klein, ogenschijnlijk fragiel, wel netjes in elkaar getimmerd, met schone, witte lakens en een zachtbruin dekentje. Wat er verder ook mocht gebeuren, het kindje zou in elk geval goed terechtkomen. Dat had de dokter beloofd.

Een gil, atonaal en dierlijk, doorkliefde de kamer. Hilda draaide zich om. De bloeddoorlopen ogen van de Fräulein puilden uit hun kassen. Het bed met de spartelende vrouw was aan het voeteneind dieproud gekleurd. Het vocht druppelde in stralen naar beneden, en tussen de kieren van de vloerplanken verder omlaag.

‘H-het is z-zover,’ stamelde dokter Schäfer, en na een onhandig gebaar met zijn behaarde hand spoedde Hilda zich weer naar de zijkant van het bed. Ze negeerde het gekrijs en wreef met een vochtige doek over het voorhoofd van de vrouw om haar te kalmeren, voor zover dat nog mogelijk was. De dokter posteerde zich tussen de benen en boog voorover, waarbij zijn dikke buik op het bebloede uiteinde van het bed leunde. Een groezelige doek, kundig over de wijd opengesperde benen gedrapeerd, belemmerde Hilda’s zicht op wat daar gaande was.

Even plotseling als het was begonnen stopte het gegil. De vrouw kreunde nog wat na, het naschokken van een vulkanische eruptie, waarna haar bleke gezicht opzijviel, de ogen gesloten. Even vroeg Hilda zich af hoe ze de vrouw verder kon helpen, totdat ze zich herinnerde wat de dokter vooraf stotterend had uitgelegd. Tot nu toe volgde de bevalling exact het vooraf uitgestippelde scenario, dat moest ze hem nageven.

Babygehuil.

Dokter Schäfer keek indringend in haar richting en ze veerde op. Zonder bombarie overhandigde hij haar een bloederig hompje mens, veel kleiner en vooral lichter dan ze had verwacht. Hilda veegde het kindje schoon, inclusief het afgebonden uiteinde van de navelstreng, en wikkelde het onhandig spartelende lichaampje in een schone doek. Het was een meisje, helderblauwe ogen, guitige blonde haartjes, en kerngezond, naar het gehuil te oordelen. Ze legde de baby in de wieg. Nu de bevalling voorbij was begon haar voornaamste taak: de boel opruimen en alles grondig schoonmaken.

Hilda's blik gleed onwillekeurig langs het lichaam van de kersverse moeder. Niets bewoog, met uitzondering van een traag op en neer deinende borstkas. Waarom was de vrouw niet bij kennis? Had de dokter haar iets toegediend? De dokter frutselde nog wat tussen de benen van de Fräulein. Hilda stond op het punt om te vragen of ze met de eindschoonmaak kon beginnen.

Proestend schoot hij overeind. Dokter Schäfers kogelronde gezicht liep rood aan, veel roder nog dan voorheen. Hilda had geen idee wat er gebeurde, of er iets mis was, en zo ja, wat dan, en of zij geacht werd iets te doen, of ze bijvoorbeeld al kon beginnen met schoonmaken.

Op het lieflijke gejammer van de baby na was alles stil. Zelfs de wind was gaan liggen, alsof de atmosfeer de omgeslagen stemming in de kamer haarfijn aanvoelde. Oneindigheden gleden voorbij zonder dat er iets gebeurde, momenten waarop de Fräulein vredig in- en uitademde, het bolle hoofd van de dokter in een onbekende verte staarde en zijzelf erbij stond alsof haar lichaam zich niet meer in deze kamer bevond, maar op een dorre vlakke, in de volle wind, in de kou, naakt, rillend, smachtend tot iets of iemand haar uit deze benarde situatie zou bevrijden.